

РОЗРАХУНОК ЗА ФІНАНСОВОЮ ЗВІТНІСТЮ НП(С)БО УКРАЇНИ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЛОГІСТИКИ, ПОВ'ЯЗАНИХ З УПРАВЛІННЯМ ДЕБІТОРСЬКОЮ ТА КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ)

CALCULATION OF THE FINANCIAL STATEMENTS OF NP(S)A OF UKRAINE FOR INDICATORS OF FINANCIAL LOGISTICS RELATED TO THE MANAGEMENT OF ACCOUNTS RECEIVABLE AND PAYABLE (ON THE EXAMPLE OF ENTERPRISES OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS)

Мета статті – удосконалити підходи до відмежування предметної області фінансової логістики; виявити показники, які якнайкраще характеризують ефективність фінансового логістичного управління дебіторською та кредиторською заборгованістю і можуть бути розраховані за фінансовою звітністю НП(С)БО України. З огляду на специфіку даної сфери діяльності, під час дослідження показників ефективності фінансової логістики підприємств готельно-ресторанного бізнесу вважаємо за необхідне брати до уваги тільки ті фінансові потоки, які безпосередньо пов'язані з матеріальними та сервісними потоками. Оскільки рекомендовані сприятливі значення досліджуваних показників істотно залежать від галузевої специфіки підприємства, вважаємо за доцільне порівнювати отримані коефіцієнти із середньогалузевими значеннями. Встановлено, що показники, які розглядаються, служать досить зручним інструментом моніторингу ефективності фінансової логістики у сфері управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, пов'язаними з матеріальними і сервісними потоками.

Ключові слова: фінансова логістика, логістика готельно-ресторанного бізнесу, фінансові потоки, матеріальні потоки, сервісні потоки, оборотність дебіторської заборгованості, оборотність кредиторської заборгованості, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, фінансова звітність НП(С)БО України.

Цель статьи – усовершенствовать подходы к отграничению предметной области финансовой логистики; выявить показатели, которые наилучшим образом характеризуют эффективность финансового логистического управления дебиторской и кредиторской задолженностью и могут быть рассчитаны по финансовой отчетности НП(С)БУ Украины. Учитывая специфику рассматриваемой сферы деятельности, при исследовании показателей эффективности финансовой логистики предприятий гостинично-ресторанного бизнеса считаем необходимым принимать во внимание только те финансовые потоки, которые непосредственно связаны с материаль-

ными и сервисными потоками. Поскольку рекомендованные благоприятные значения исследуемых показателей существенно зависят от отраслевой специфики предприятия, считаем целесообразным сравнивать полученные коэффициенты со среднеотраслевыми значениями. Установлено, что рассматриваемые показатели служат достаточно удобным инструментом мониторинга эффективности финансовой логистики в области управления дебиторской и кредиторской задолженностями, связанными с материальными и сервисными потоками.

Ключевые слова: финансовая логистика, логистика гостинично-ресторанного бизнеса, финансовые потоки, материальные потоки, сервисные потоки, оборачиваемость дебиторской задолженности, оборачиваемость кредиторской задолженности, соотношение дебиторской и кредиторской задолженности, финансовая отчетность НП(С)БУ Украины.

The purpose of this article is to improve the approaches to distinguishing the subject of financial logistics; to identify indicators that best characterize the efficiency of financial logistic management of accounts receivable and payable, and can be calculated on the financial statements of NP(S)A of Ukraine. Given the specifics of this area of activity, in the study of indicators of efficiency of financial logistics of enterprises of hotel and restaurant business, we consider it necessary to take into account only those financial flows that are directly related to material and service flows. Since the recommended favourable values of the studied indicators significantly depend on the industry specificity of the enterprise, we consider it appropriate to compare the obtained ratios with the average industry values. It is determined that the considered indicators serve as a very convenient tool for monitoring the effectiveness of financial logistics in the field of management of accounts receivable and payable related to material and service flows.

Key words: financial logistics, logistics of hotel and restaurant business, financial flows, material flows, service flows, turnover of accounts receivable, turnover of accounts payable, ratio of receivables and payables, financial statements of NP(S)A of Ukraine.

УДК 336.64:657.37:658.5.012.1

Чайка Т.Ю.

к.е.н., доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Навчальний-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Побережна Н.М.

к.е.н., доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Навчальний-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Александрова В.О.

старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку
Навчальний-науковий інститут економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Постановка проблеми. Фінансова логістика є інноваційним компонентом логістичної системи, який дає змогу вдосконалювати управління фінансовими потоками для їх синхронізації з виробничими процесами. Істотний інтерес представляє розроблення й удосконалення індикаторів ефек-

тивності фінансової логістики, які б найкраще відображали успішність управління фінансовими потоками в сенсі їх синхронізації з потоками матеріальними і сервісними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність та специфіка фінансової логістики дослі-

джуються в роботах А.С. Большакова, А.Г. Бутріна, Д.Л. Ярушина. Особливостям організації готельно-ресторанного бізнесу присвячено роботи О.В. Мелень, Т.С. Шовкопляс. Розробленню та вдосконаленню системи показників ефективності управління дебіторською та кредиторською заборгованостями присвячено роботи М. Горцзінської, Х.К. Бейкера, Г.Е. Пауелла, С.М. Гвоздьової.

Нині триває еволюційний розвиток фінансової логістики, досі чітко не виділена предметна сфера даного наукового напрямку, триває розроблення системи індикаторів ефективності фінансової логістики.

Постановка завдання. Мета статті – удосконалити підходи до відмежування предметної сфери фінансової логістики; виявити показники, які можуть бути розраховані за фінансовою звітністю НП(С)БО України й які найкраще характеризують ефективність фінансового логістичного управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, пов'язаними з матеріальними і сервісними потоками; розробити практичні рекомендації щодо аналізу даних показників на прикладі підприємств готельно-ресторанного бізнесу.

Логіко-аналітичні і системно-структурні методи дослідження застосовувалися для уточнення предметної сфери фінансової логістики й удосконалення системи показників логістичного управління фінансовими ресурсами підприємства.

Інформаційною базою для емпіричного економіко-статистичного аналізу фінансового логістичного управління дебіторською та кредиторською заборгованостями за продукцію, товари, роботи, послуги підприємств готельно-ресторанного бізнесу послужили дані фінансової звітності українських підприємств КВЕД 55.10 (діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення) за період 2013–2017 рр., складеної відповідно до НП(С)БО України [1], а також статистична інформація Державної служби статистики України [2].

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова логістика – наука про управління фінансовими потоками. При цьому основними потоками є матеріальні потоки, а фінансові та інформаційні – забезпечуючі. Управління фінансовими потоками здійснюється на основі інформації про рух матеріальних потоків. Завдання фінансової логістики – надати своєчасне фінансове забезпечення виробничих та сервісних логістичних ланцюжків. Таким чином, основний принцип фінансової логістики можна сформулювати так: своєчасність і точність фінансових потоків із погляду виробничої необхідності.

Виходячи з вищесказаного, вважаємо за доцільне під показниками ефективності фінансової логістики розуміти показники, які характеризують узгодженість руху фінансових ресурсів.

Розглядаючи різні тлумачення поняття «фінансова логістика», А.С. Большаков (2013 р.) виділяє такі напрями фінансової логістики: логістичне фінансове управління грошовими потоками, їх розподіл, контроль, оптимізація, синхронізація [3].

Однак серйозною помилкою є ототожнення фінансової логістики та фінансового менеджменту. А.Г. Бутрін і Д.Л. Ярушин (2014 р.) відзначають: «Уважаємо за доцільне розуміти під об'єктом фінансової логістики існуючі фінансові потоки в контурі логістичного циклу (дебіторська, кредиторська заборгованість), тісно пов'язані з матеріальними потоками. Саме нерозривний зв'язок із матеріальними потоками є критерієм віднесення фінансового потоку до сфери фінансової логістики» [4]. Беручи до уваги справедливості цього зауваження, будемо розглядати як показники ефективності фінансової логістики ті, які безпосередньо пов'язані з матеріальними потоками. У цій статті емпіричне дослідження проводилося на прикладі підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Особливістю цієї галузі є акцент на послуги, сервіс. Як зазначає О.В. Мелень (2017 р.), «готельний та ресторанный бізнес – це складник туристичної сфери, який спрямований на задоволення туристичних потреб населення у вигляді житла, харчування, транспортного й екскурсійного обслуговування та іншого сервісу» [5]. Згідно з Т.С. Шовкопляс (2017 р.), «економічна суть діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу полягає у нематеріальному характері її діяльності, оскільки результатом діяльності є не готовий продукт, а пропозиція особливого виду послуг» [6]. Таким чином, з огляду на специфіку даної сфери діяльності, під час дослідження показників ефективності фінансової логістики підприємств готельно-ресторанного бізнесу вважаємо за необхідне брати до уваги тільки ті фінансові потоки, які безпосередньо пов'язані з матеріальними та сервісними потоками.

Один із базових напрямів оптимізації фінансових потоків пов'язаний із підвищенням ефективності управління дебіторською та кредиторською заборгованостями. У цій статті зупинимо увагу саме на тих показниках ефективності фінансової логістики, які безпосередньо пов'язані з управлінням дебіторською та кредиторською заборгованостями та водночас пов'язані з рухом матеріального і сервісного потоку.

У табл. 1 представлено вихідні показники, які будуть застосовуватися нами для розрахунку індикаторів ефективності фінансової логістики й які можуть бути розраховані за фінансовою звітністю згідно з П(С)БО України.

У фінансовому менеджменті широко використовується коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Accounts Receivable Turnover Ratio, ATR). Як указує М. Gorczyńska (2011 р.),

Таблиця 1

Вихідні показники для розрахунку індикаторів ефективності фінансової логістики

Назва показника українською	Назва показника англійською	Коротке позначення	Розрахунок згідно із П(С)БО України (коди рядків)
Запаси	Inventory	I	код рядка 1100
Поточна дебіторська заборгованість	Current Accounts Receivables (інша назва – Accounts Receivable Outstanding)	AR	коди $\left(\begin{matrix} 1125 + 1130 + 1135 + \\ +1140 + 1145 + 1155 \end{matrix} \right)$
Середньорічна поточна дебіторська заборгованість (інша назва – середні залишки всієї дебіторської заборгованості)	Average Current Accounts Receivables (інша назва – Average Accounts Receivable Outstanding)	\overline{AR}	$\frac{AR_{\text{початок періоду}} + AR_{\text{кінець періоду}}}{2}$
Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Current Accounts Receivable for products, goods, works, services	AR_{PS}	код рядка 1125
Середньорічна поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Average Current Accounts Receivable for products, goods, works, services	\overline{AR}_{PS}	$\frac{AR_{PS \text{ початок періоду}} + AR_{PS \text{ кінець періоду}}}{2}$
Поточна кредиторська заборгованість	Current Accounts Payable	AP	коди $\left(\begin{matrix} 1610 + 1615 + 1620 + \\ +1625 + 1630 + 1635 + \\ +1640 + 1645 + 1650 \end{matrix} \right)$
Середньорічна поточна кредиторська заборгованість	Average Current Accounts Payable	\overline{AP}	$\frac{AP_{\text{початок періоду}} + AP_{\text{кінець періоду}}}{2}$
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Current Accounts Payable for products, goods, works, services	AP_{PS}	код рядка 1615
Середньорічна поточна кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Average Current Accounts Payable for products, goods, works, services	\overline{AP}_{PS}	$\frac{AP_{PS \text{ початок періоду}} + AP_{PS \text{ кінець періоду}}}{2}$
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (інша назва – виручка від продажів)	Revenue (Net Sales)	NS	код рядка 2000
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Cost of Goods Sold	COGS	код рядка 2050

цей коефіцієнт є одним із коефіцієнтів управління активами, які часто також називають коефіцієнтами використання активів, або коефіцієнтами ефективності активів [7]. Цей коефіцієнт зазвичай розраховується шляхом ділення чистих кредитних продажів (Net Credit Sales) на середню дебіторську заборгованість (Average Accounts Receivable Outstanding). На жаль, показник чистих кредитних продажів недоступний зовнішнім дослідникам, обмеженим тільки фінансовою звітністю згідно з П(С)БО України. Тому у цьому разі оборотність дебіторської заборгованості розраховується за спрощеною формулою, де в чисельнику – виручка від продажів (чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг, Revenue (Net Sales), NS), а в знаменнику – середні залишки всієї дебіторської заборгованості (середньорічна поточна дебіторська заборгованість, Average Accounts Receivable Outstanding, \overline{AR}) [8; 9]:

$$ATR = \frac{NS}{\overline{AR}} \quad (1)$$

Цей коефіцієнт характеризує швидкість погашення дебіторської заборгованості. Зростання коефіцієнта ATR свідчить про поліпшення керованості дебіторською заборгованістю [7].

У фінансовій логістиці будемо враховувати тільки дебіторську заборгованість, пов'язану з рухом матеріального і сервісного потоку. У результаті отримаємо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Accounts Receivable Turnover Ratio for products, goods, works, services, ATR_{PS}), який, відповідно до фінансової звітності П(С)БО України, будемо розраховувати так:

$$ATR_{PS} = \frac{NS}{\overline{AR}_{PS}} \quad (2)$$

Цей коефіцієнт показує, скільки разів за період генерується і збирається від покупців оплата за товари і послуги в розмірі середнього залишку неоплаченої заборгованості. У цілому підвищення коефіцієнта ATR_{PS} або в динаміці, або порівняно із середньогалузевими значеннями свідчить про

більш ефективно управління дебіторською заборгованістю, яка утворилася в результаті продажу продукції, товарів, робіт або послуг. Але механістична вимога більш високих значень коефіцієнта ATR_{PS} може нанести й деяку шкоду якості логістичного управління фінансовими ресурсами. Часом порівняно низькі значення коефіцієнта ATR_{PS} пов'язані зі специфікою роботи даного конкретного підприємства зі своїми клієнтами (покупцями): наданням їм пільг і преференцій для підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку. Цю обставину необхідно враховувати під час проведення аналізу. Уніфікованих діапазонів сприятливих значень коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості не існує, під час проведення аналізу слід враховувати широку варіабельність даного показника залежно від галузевої приналежності підприємства.

У фінансовому менеджменті широко застосовується також коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Accounts Payable Turnover, APT). Найбільш точна формула цього показника – частка від ділення покупок (Total Supplier Purchases) на середню за період (як правило, за рік) величину кредиторської заборгованості (Average Current Accounts Payable). Однак у фінансовій звітності П(С)БО України немає показника Total Supplier Purchases, тому коли дослідник обмежений тільки фінансовою звітністю згідно з П(С)БО України, застосовується спрощений варіант коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості:

$$APT = \frac{COGS}{AP} \quad (3)$$

Нормативних значень цього коефіцієнта не існує. Коефіцієнт APT сильно залежить від галузі, у якій працює підприємство. Крім того, під час визначення сприятливих значень цього коефіцієнта спостерігається певний конфлікт інтересів: кредиторам хотілося би бачити більш низькі значення APT, аніж власникам підприємства (які зацікавлені в збільшенні неоплаченої кредиторської заборгованості як джерела фінансування).

У фінансовій логістиці будемо використовувати аналогічний показник, який враховує тільки кредиторську заборгованість, що виникла у зв'язку з рухом матеріального і сервісного потоків. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Accounts Payable for products, goods, works, services Turnover, APT_{PS}):

$$APT_{PS} = \frac{COGS}{AP_{PS}} \quad (4)$$

Залежно від уподобань аналітика замість розглянутих коефіцієнтів можуть бути використані зворотні до них величини, помножені на тривалість періоду. Такі коефіцієнти виражають кількість днів, протягом яких відповідна дебіторська або кредиторська заборгованість залишається неоплаченою.

Ще одним показником, який знайшов широке застосування у фінансовому менеджменті, є коефіцієнт, який виражає співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей (Ratio of Receivables to Payables, *Ratio RP*):

$$Ratio RP = \frac{\overline{AR}}{AP} \quad (5)$$

У фінансовій логістиці вважаємо за доцільне використовувати показник, який сконструйований відповідно до того ж принципу, проте враховує тільки дебіторську і кредиторську заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги: співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей за продукцію, товари, роботи, послуги (Ratio of Receivables to Payables for products, goods, works, services, *Ratio RP_{PS}*):

$$Ratio RP_{PS} = \frac{\overline{AR_{PS}}}{AP_{PS}} \quad (6)$$

Класичний підхід передбачає, що сприятливе співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей має бути близьким до одиниці. Однак існують деякі міркування, що дають змогу приймати рішення про зрушення сприятливого діапазону або вниз, або вгору. По-перше, дебіторська заборгованість – актив. А збільшення активів порівняно із зобов'язаннями може бути розцінене інвесторами та іншими зацікавленими особами як сприятливий чинник, оскільки підвищує вартість акцій компанії з погляду балансової вартості. Відповідно, якщо перед управліннями стоїть завдання показати успішність компанії перед зовнішніми інвесторами, може бути прийнято рішення про збільшення коефіцієнтів *Ratio RP* і *Ratio RP_{PS}* до рівня вище одиниці.

По-друге, кредиторська заборгованість фактично є безвідсотковим кредитом від постачальників. Таким чином, збільшення кредиторської заборгованості – це, по суті, збільшення безпроцентних позик, джерело дешевого капіталу. Тому в разі нестачі фінансових ресурсів управлінці можуть прийняти рішення збільшити кредиторську заборгованість, тобто прийняти рішення про зниження сприятливих значень коефіцієнтів *Ratio RP* і *Ratio RP_{PS}* до рівня нижче одиниці.

У табл. 2 зведено коефіцієнти ефективності фінансової логістики у сфері управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, пов'язаними з матеріальними і сервісними потоками.

Як бачимо, у всіх розглянутих показниках рекомендовані сприятливі значення істотно залежать від галузевої специфіки підприємства, тому вважаємо за доцільне порівнювати отримані коефіцієнти із середньогалузевими значеннями. У табл. 3 і на рис. 1 представлено динаміку оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей за продукцію, товари, роботи, послуги підприємств п'яти

Таблиця 2

Коефіцієнти ефективності фінансової логістики у сфері управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, пов'язаними з матеріальними і сервісними потоками

Назва і позначення показника	Розрахунок згідно з П(С)БО України	Рекомендовані значення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Accounts Receivable Turnover Ratio for products, goods, works, services, ATR_{PS})	$\frac{1}{2} \cdot \frac{\text{код рядка 2000 стовпець 3}}{\text{код рядка 1125 стовпець 3 + код рядка 1125 стовпець 4}}$	↑; врахування галузевої специфіки
Оборотність кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Accounts Payable for products, goods, works, services Turnover, APT_{PS})	$\frac{1}{2} \cdot \frac{\text{код рядка 2050 стовпець 3}}{\text{код рядка 1615 стовпець 3 + код рядка 1615 стовпець 4}}$	в залежності від цілей управління; врахування галузевої специфіки
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Ratio of Receivables to Payables for products, goods, works, services, $Ratio RP_{PS}$)	$\frac{\text{код рядка 1125 стовпець 3 + код рядка 1125 стовпець 4}}{\text{код рядка 1615 стовпець 3 + код рядка 1615 стовпець 4}}$	≈ 1; врахування галузевої специфіки

Таблиця 3

Динаміка оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей за продукцію, товари, роботи, послуги підприємств ПрАТ «Харківтурист», ПрАТ «Дністер», ПрАТ «Готель «Дніпро», ПрАТ «Готелі Трускавця» та ПрАТ «Тернопіль-Готель» (код за КВЕД 55.10) за 2013–2017 рр.

Підприємство	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Accounts Receivable Turnover Ratio for products, goods, works, services, ATR_{PS})					
ПрАТ «Харківтурист»	20,748	11,009	10,983	10,000	19,175
ПрАТ «Дністер»	56,212	42,984	63,105	79,114	133,112
ПрАТ «Готель «Дніпро»	45,344	6,846	20,614	86,644	91,413
ПрАТ «Готелі Трускавця»	–	48,143	24,727	0,000	13,174
ПрАТ «Тернопіль-Готель»	0,953	0,630	0,886	1,028	1,339
Середньогалузеве значення за КВЕД 55.10	5,056	5,193	7,596	9,489	?
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (Accounts Payable for products, goods, works, services Turnover, APT_{PS})					
ПрАТ «Харківтурист»	21,614	16,360	18,741	13,944	17,914
ПрАТ «Дністер»	15,843	19,659	31,382	36,176	40,848
ПрАТ «Готель «Дніпро»	21,660	13,791	17,670	18,198	29,172
ПрАТ «Готелі Трускавця»	–	7,276	7,801	0,000	0,985
ПрАТ «Тернопіль-Готель»	13,319	4,617	2,525	1,631	1,408
Середньогалузеве значення за КВЕД 55.10	4,223	5,828	6,887	5,572	?
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей за продукцію, товари, роботи, послуги (Ratio of Receivables to Payables for products, goods, works, services, $Ratio RP_{PS}$)					
ПрАТ «Харківтурист»	1,262	1,513	1,768	1,406	1,112
ПрАТ «Дністер»	0,370	0,556	0,739	0,707	0,494
ПрАТ «Готель «Дніпро»	0,656	1,931	1,065	0,262	0,374
ПрАТ «Готелі Трускавця»	–	0,133	0,156	0,078	0,706
ПрАТ «Тернопіль-Готель»	19,831	9,280	4,303	2,574	1,587
Середньогалузеве значення за КВЕД 55.10	0,728	0,430	0,419	0,440	?

підприємств готельно-ресторанного бізнесу (код за КВЕД 55.10) за 2013–2017 рр.

Отже, сформовані індикатори ефективності логістичного управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, які пов'язані з мате-

ріальними і сервісними потоками, дають змогу зробити такі висновки.

І за коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (ATR_{PS}), і за коефіцієнтом оборотності

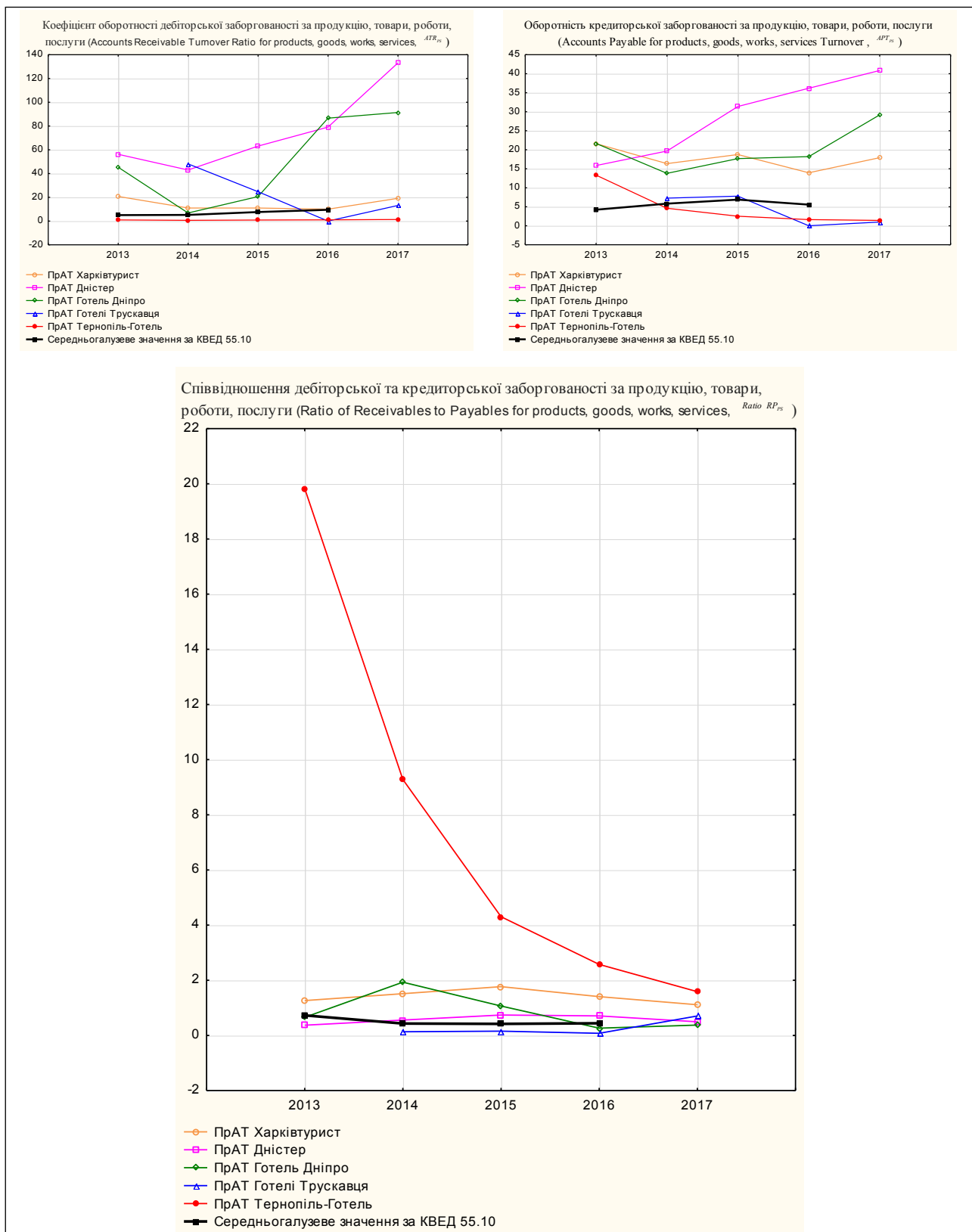

Рис. 1. Динаміка оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей за продукцію, товари, роботи, послуги підприємств ПрАТ «Харківтурист», ПрАТ «Дністер», ПрАТ «Готель «Дніпро», ПрАТ «Готелі Трускавця» та ПрАТ «Тернопіль-Готель» (код за КВЕД 55.10) за 2013–2017 рр.

кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (APT_{ps}) найбільше відхилення від середньогалузевих значень демон-

струє ПрАТ «Дністер», що у цілому свідчить про більш ефективне управління кредиторської та дебіторської заборгованостями, ніж у цілому

по галузі. Схожу ситуацію демонструє і ПрАТ «Готель «Дніпро».

Із розглянутих підприємств готельно-ресторанного бізнесу екстремальним видаленням від середньогалузевих значень співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей за продукцію, товари, роботи, послуги виділяється ПрАТ «Тернопіль-Готель». У динаміці коефіцієнт $Ratio RP_{PS}$ даного підприємства поступово наближається до середньогалузевих значень, і його відхилення в 2017 р. істотно нижче, ніж у 2013 р. ПрАТ «Тернопіль-Готель» відрізняється істотною порівняльною перевагою кредиторської заборгованості над дебіторською. Як було сказано вище під час характеристики розглянутих коефіцієнтів, такий стан справ не можна трактувати однозначно як позитивне або негативне явище. Підприємство успішно користується поточними кредитами, що, безсумнівно, поліпшує його фінансове становище, проте водночас подібне скривлення може бути несприятливим сигналом кредиторам.

Висновки з проведеного дослідження. Предметною сферою фінансової логістики є тільки ті фінансові потоки, які безпосередньо залучені в логістичний контур і пов'язані з матеріальними та сервісними потоками. У статті уточнено підходи до розрахунку й економіко-статистичного аналізу показників, які характеризують управління дебіторською та кредиторською заборгованостями за продукцію, товари, роботи, послуги. Встановлено, що досліджувані показники служать досить зручним інструментом моніторингу ефективності фінансової логістики у сфері управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, пов'язаними з матеріальними і сервісними потоками.

Наукова новизна полягає в уточненні методичного підходу до визначення предметної сфери фінансової логістики, а також у вдосконаленні системи показників ефективності логістичного фінансового управління дебіторською та кредиторською заборгованостями.

Результати дослідження можуть бути використані під час логістичного управління фінансовими потоками, пов'язаними з матеріальними і сервісними потоками.

Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з уточненням інструментарію порівняльного аналізу результатів діяльності конкретних підприємств із середньогалузевими значеннями в контексті ефективності фінансової логістики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. База даних фінансової звітності емітентів. URL: <https://smida.gov.ua/db/emitent>.
2. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/zb/11/zb_dsg2016pdf.zip.

3. Большаков А.С. Финансовая логистика на предприятии: сущность, цели, принципы и методы управления. Теория и практика сервиса: экономика, социальная сфера, технологии. 2013. № 1(15). URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/finansovaya-logistika-na-predpriyatii-suschnost-tseli-principy-i-metody-upravleniya>.

4. Бутрин А.Г., Ярушин Д.Л. Модели финансовой логистики. Стратегии бизнеса. 2014. № 2(4). С. 12–18. URL: <http://docplayer.ru/33516753-Modeli-finansovoy-logistiki-30-maya-201-4.html>.

5. Мельнь О.В. Організація бухгалтерського обліку готельно-ресторанного бізнесу: теоретичні аспекти. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 6(11). С. 324–328. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/63.pdf.

6. Шовкопляс Т.С. Сутність, ознаки та умови мінімізації ризиків у діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Економічні науки. 2017. № 46(1267). С. 39–42. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/34090>.

7. Gorczyńska M. Accounts Receivable Turnover Ratio. The Purpose of Analysis in Terms of Credit Policy Management. 8th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions. Ostrava, Czech Republic, 2011. URL: https://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/frpfi/cs/prispevky/prispevky_plne_verze/Gorczynska.M.uprav.pdf.

8. Baker H.K., Powell G.E. Understanding Financial Management. A practical Guide. Blackwell Publishing, Malden, Oxford, 2005.

9. Гвоздева С.М. Управление дебиторской и кредиторской задолженностью в целях ускорения оборачиваемости оборотного капитала строительных организаций. Известия Саратовского университета. Серия «Экономика. Управление. Право». 2009. Т. 9. № 2. С. 43–46. URL: https://www.sgu.ru/sites/default/files/journals/izvestiya/pdf/2013/12/13/7_2.pdf.

REFERENCES:

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. База даних фінансової звітності емітентів [Agency for the development of stock market infrastructure in Ukraine. Database of financial statements of issuers] (in Ukrainian). Available online at: <https://smida.gov.ua/db/emitent>
2. Statystychnyj zbirnyk «Dijalnistj sub'ektiv ghospodarjuvannja» Derzhavnoji Sluzhby Statystyky Ukrainy (2016) [The statistical compilation "The activities of business entities" of the State Statistics Service of Ukraine] (in Ukrainian). Available online at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/zb/11/zb_dsg2016pdf.zip
3. Boljshakov A. S. (2013) Fynansovaja loghystyka na predprijatyy: sushhnostj, cely, pryncypy y metody upravlenija [Financial logistics at the enterprise: essence, goals, principles and methods of management]. Theory and practice of service: economics, social sphere, technology. Vol. 1 (15). pp. 174-184. (in Russian). Available online at: <https://cyberleninka.ru/article/v/finansovaya-logistika-na-predpriyatii-suschnost-tseli-principy-i-metody-upravleniya>

4. Butryn A. Gh., Jarushyn D.L. (2014) Modely finansovoy loghystyky [Financial Logistics Models]. Business strategies. Vol. 2 (4). pp. 12–18. (in Russian). Available online at: <http://docplayer.ru/33516753-Modeli-finansovoy-logistiki-30-maya-201-4.html>
5. Melen O. V. (2017). Orghanizacija bukhghaltersjko-gohlo obliku ghoteljno-restorannogho biznesu: teoretychni aspekty [Organization of hotel and restaurant business accounting: theoretical aspects]. Eastern Europe: Economics, Business and Management. Vol. 6 (11). pp. 324-328. (in Ukrainian). Available online at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/63.pdf
6. Shovkopljas T. S. (2017). Sutnistj, oznaky ta umovy minimizaciji ryzykiv u dijalnosti pidpryjemstv ghoteljno-restorannogho biznesu [Essence, features and conditions of risk minimization in the activity of enterprises of hotel and restaurant business]. Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences). Vol. 46 (1267). pp. 39-42. (in Ukrainian). Available online at: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/34090>
7. Gorczyńska M. (2011). Accounts Receivable Turnover Ratio. The Purpose of Analysis in Terms of Credit Policy Management // 8th International Scientific Conference on Financial Management of Firms and Financial Institutions, Ostrava, Czech Republic. Available online at: https://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/frpfi/cs/prispevky/prispevky_plne_verze/Gorczynska.M.uprav.pdf
8. Baker, H.K., Powell, G.E. (2005). Understanding Financial Management. A practical Guide. Blackwell Publishing, Malden, Oxford.
9. Ghvozdeva S. M. (2009). Upravlenye debytorskoy y kredytorskoy zadolzhennostiju v celjakh uskorenyja oborachyvaemosty oborotnogho kapytala stroytelnykh orghanyzacyj [Management of receivables and payables in order to accelerate the turnover of working capital of construction organizations]. News of Saratov University. New series. Economy series. Control. Right. Vol. 9. Tom 2. pp. 43-46. (in Russian). Available online at: https://www.sgu.ru/sites/default/files/journals/izvestiya/pdf/2013/12/13/7_2.pdf

Chaika T.Yu.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Economic Analysis and Accounting,
Educational and Scientific Institute of Economics,
Management and International Business
National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

Poberezhna N.M.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Economic Analysis and Accounting,
Educational and Scientific Institute of Economics,
Management and International Business
National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

Aleksandrova V.A.

Senior Instructor at Department of Economic Analysis and Accounting,
Educational and Scientific Institute of Economics,
Management and International Business
National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

CALCULATION OF THE FINANCIAL STATEMENTS OF NP(S)A OF UKRAINE FOR INDICATORS OF FINANCIAL LOGISTICS RELATED TO THE MANAGEMENT OF ACCOUNTS RECEIVABLE AND PAYABLE (ON THE EXAMPLE OF ENTERPRISES OF HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS)

Financial logistics is an innovative component of the logistics system that allows improving the management of financial flows in order to synchronize them with production processes. At present, the evolutionary development of financial logistics continues, the subject area of this scientific field is still not clearly identified, and the development of a system of indicators of financial logistics efficiency continues.

The purpose of the article is to improve the approaches to the delimitation of the subject area of financial logistics. Identify the indicators that can be calculated on the financial statements of NP(S)A of Ukraine, which best characterize the effectiveness of the financial logistics management of receivables and payables associated with material and service flows. Develop practical recommendations for the analysis of these indicators on the example of the hotel and restaurant business.

The information base for the empirical economic and statistical analysis was the data of the financial statements of the Ukrainian enterprises of KVED 55.10 (the activity of hotels and similar temporary accommodation facilities) for the period of 2013–2017.

Taking into account the specifics of the considered field of activity, when studying indicators of the financial logistics efficiency of enterprises of the hotel and restaurant business, we consider it necessary to take into account only financial flows that are directly related to material and service flows. One of the basic directions of the optimization of financial flows is associated with an increase in the efficiency of management of receivables and payables. This article examines the performance indicators of financial logistics, which are directly related to the management of receivables and payables, and are associated with the movement of material and service flows. To the number of such indicators we consider it appropriate to include: Accounts Receivable Turnover Ratio for products, goods, works, services, ATR_{PS}); Accounts Payable Turnover Ratio for products, goods, works, services, APT_{PS}); Ratio of Receivables to Payables for products, goods, works, services, $Ratio RP_{PS}$). In all the considered indicators, the recommended favourable values essentially depend on the branch specificity of the enterprise. Therefore, we consider it expedient to compare the obtained coefficients with the industry average values. It is established that the indicators under consideration serve as a rather convenient tool for monitoring the efficiency of financial logistics in the field of management of receivables and payables related to material and service flows.